

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ «УНІВЕРСУМ»

ПРОГРАМА

КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ

Галузь знань	23 Соціальна робота
Спеціальність	231 Соціальна робота
Освітньо-професійна програма	Соціальна педагогіка
Освітньо-професійного ступеня	фаховий молодший бакалавр

Програма комплексного кваліфікаційного іспиту для студентів спеціальності 231 Соціальна робота, освітньо-професійної програми 231 Соціальна педагогіка, освітньо-професійного ступеня фаховий молодший бакалавр

Програму комплексного кваліфікаційного іспиту затверджено на засіданні циклової комісії з педагогічної освіти

Протокол від *6 березня* 2024 № 3

Голова циклової комісії _____ Альона ДОЦЕНКО

Програму комплексного кваліфікаційного іспиту затверджено Педагогічною радою Фахового коледжу «Універсум» Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

Протокол від *21 березня* 2024 № 5

Голова Педагогічної ради _____ Зоя ГЕЙХМАН

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

У фаховому коледжі «Універсум» Київського столичного університету імені Бориса Грінченка основою підготовки фахівчинь/фахівців освітньо-професійного ступеня фаховий молодший бакалавр є нормативно-правова база освіти: Закон України «Про освіту», Закон України «Про фахову передвищу освіту», Закон України «Про вищу освіту», «Положення про організацію освітнього процесу в Київському університеті імені Бориса Грінченка» та інші нормативно-правові документи.

Мета комплексного кваліфікаційного іспиту полягає у визначенні професійних компетентностей випускниць/випускників, що передбачає єдність теоретичної, практичної, професійно-педагогічної підготовки та визначенні якості професійної підготовки випускниць/випускників: професійної компетентності, готовності до творчої самостійної педагогічної діяльності, рівня теоретичного засвоєння програм з фахових дисциплін та сформованості практичних умінь і навичок майбутнього соціального педагога.

1. Програмні результати навчання

За результатами навчання випускниця/випускник демонструє такі програмні результати

1. Здійснює пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування професійних задач і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними подіями та явищами.
2. Вільно спілкується усно й письмово державною та іноземною мовами з професійних питань.
3. Ідентифікує, формулює й розв'язує завдання у сфері соціальної роботи, інтегрує теоретичні знання та практичний досвід.
4. Організовує соціально корисну діяльність дітей і підлітків, формує демократичну систему взаєностосунків у підлітковому середовищі, а також з-поміж дітей і дорослих.
5. Розробляє перспективні та поточні плани, програми проведення заходів, оперативно приймати ефективні рішення в складних ситуаціях.

6. Виявляє творчі здібності вихованців, сприяти їх розвитку, формуванню стійких професійних інтересів та нахилів.
7. Застосовує методи соціальної педагогіки в конкретних умовах взаємодії з учнями.
8. Обґрунтовує методологію та висновки власного дослідження.
9. Використовує відповідні наукові дослідження та застосовує дослідницькі професійні навички у ході надання соціальної допомоги.
10. Аналізує соціально-психологічні процеси в малих та великих групах.
11. Використовує методи профілактики для запобігання можливих відхилень у психічному розвитку, порушень поведінки, міжособистісних стосунків, попередження конфліктів, соціальних ризиків та складних життєвих обставин.
12. Визначає зміст співпраці з організаціями-партнерами з соціальної роботи для виконання завдань професійної діяльності.
13. Використовує методи соціальної діагностики в процесі оцінювання проблем, потреб, специфічних особливостей та ресурсів клієнтів.
14. Самостійно визначає складні обставини, у розв'язанні яких потрібна соціальна допомога.
15. Приймає практичні рішення для покращення соціального добробуту та підвищення соціальної безпеки.
16. Знає основи вікової психології, психологічних процесів, психічних станів, психологічних якостей особистості, основ соціальної психології груп і колективу.
17. Застосовує набуті знання при наданні консультаційних психологічних та соціально-педагогічних послуг.
18. Вміє будувати формальну та неформальну комунікацію, змінювати комунікативні стилі в процесі спілкування.
19. Здатний до раціонального вибору й реалізації психологічних методик і технологій соціально-педагогічної роботи з дітьми та молоддю в освітніх закладах та закладах соціального спрямування.
20. Уміє використовувати психокорекційні методи роботи з клієнтами, у тому

числі арт-терапевтичні форми роботи.

- 21.Здатний здійснювати соціально-педагогічну підтримку сімей та дітей з урахуванням ключової ознаки вразливості, організовувати та проводити заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству.
- 22.Здатний використовувати різні види прикладної творчої діяльності, ігрові форми роботи з різними категоріями клієнтів.
- 23.Здатний розробляти та впроваджувати волонтерські ініціативи на різних рівнях, організовувати волонтерські групи.
- 24.Уміє самостійно виконувати обов'язки, покладені в межах професійної діяльності.

Форма підсумкової атестації студентів – комплексний кваліфікаційний іспит.

До Атестації допускаються студентки/студенти, які виконали весь навчальний план підготовки фахового молодшого бакалавра. Атестація випускників проводиться Екзаменаційною комісією з метою перевірки рівня відповідності досягнутих результатів навчання вимогам освітньо-професійної програми Соціальна педагогіка фахового молодшого бакалавра зі спеціальності 231 Соціальна робота. Атестація здійснюється відкрито і публічно.

2. Методика та форма проведення

Форма проведення: комбінована.

Завдання комплексного кваліфікаційного іспиту: екзаменаційний білет складається з трьох частин, які дозволяють перевірити рівень теоретичних знань та практичних навичок студента:

- 1) виконання тридцяти тестових завдань;
- 2) відповіді на теоретичне питання;
- 3) виконання соціально-педагогічної ситуації.

Комплексний кваліфікаційний іспит проводиться з використанням сервісних служб Google, зокрема:

Google forms – для проведення тестування.

1. На початку іспиту студентки/студенти обирають білети.
2. За обраним номером білету виконують тестові завдання (30 тестових завдань різних типів). На виконання тестів відводиться 40 хвилин.
3. Після виконання тестів розпочинається друга частина іспиту.
4. Студентки/студенти, відповідно до обраного номеру, отримують від секретаря Екзаменаційної комісії білет із завданням.
5. На підготовку до відповіді надається 20-25 хвилин.
6. Тривалість відповіді студентки/студента – 10-15 хвилин.

3. Критерії оцінювання

Оцінювання результатів складання комплексного кваліфікаційного іспиту здійснюється за 100-бальною шкалою оцінювання та відповідною рейтинговою оцінкою.

- 1) Виконання тестів оцінюється у 40 балів.
- 2) Відповіді на теоретичне питання оцінюється у 30 балів
- 3) Виконання соціально-педагогічної ситуації оцінюється у 30 балів.

Критерії оцінювання тестових завдань

Номер завдан ня	Кількість балів	Форми завдань та їх коротка характеристика
Тести 1-12	Завдання з вибором однієї правильної відповіді оцінюється в 0 або 1 бал: 1 бал, якщо вказано правильну відповідь; 0 балів, якщо вказано неправильну відповідь, або відповіді не надано. Максимальна кількість балів за дане завдання - 12.	<i>Тестові завдання з однією правильною відповіддю.</i> За їх допомогою перевіряються знання дат, розуміння понять та термінів тощо.
Тести 13-25	Завдання оцінюється в 0 або 1 бал: 1 бал за правильно вказану відповідь; 0 балів, якщо відповідь надана неповно або відповіді на завдання не надано. Порядок написання правильних літер значення не має. Максимальна кількість балів за дане завдання - 13.	<i>Тестові завдання з декількома правильними відповідями.</i> До кожного завдання наведено 4-6 варіантів відповіді, з яких правильними є декілька. Допомагає оцінити вміння студентів визначати в повному обсязі поняття, принципи, форми та методи роботи; визначати зайве.

Тести 26	Завдання оцінюється від 0 до 2 балів. 0 балів, якщо відповіді на завдання не надано.	<i>Завдання на встановлення правильної відповідності.</i> Відповідь буде правильною тоді, коли відповідатиме соціально-психологічному процесу, характеристиці, функціоналу.
-------------	--	--

Критерії оцінювання теоретичного питання за 30 бальною шкалою

Кількість балів	Значення оцінки (характеристика відповіді)
30	Відмінний рівень виконання завдань/відповідь повна, вичерпна й достатньо обґрунтована з, можливими, незначними недоліками
24-29	Достатньо високий рівень виконання завдань/відповідь без суттєвих (грубих) помилок, але не містить повних обґрунтувань
21-23	В цілому добрий рівень виконання завдань/відповідь містить незначну кількість несуттєвих помилок
15-20	Посередній рівень виконання завдань/відповідь містить значну кількість недоліків та/або незначну кількість помилок
9-14	Мінімально допустимий рівень виконання завдань, містить недоліки та помилки/відповідь неповна, що характеризується недостатньою обґрунтованістю, фрагментарністю, наявністю недоліків та помилок
4-8	Незадовільний рівень виконання завдань/відповіді, що виявляється у формальному запам'яттанні деяких понять і фактів, без належного їх розуміння, нездатності застосувати такі знання при вирішенні завдань
0-3	Незадовільний рівень виконання завдань/відповіді, що виявляється у неспроможності відтворити означення базових понять, положень, невмінні їх застосувати або виконання завдання/відповідь розпочата чи взагалі відсутня.

Критерії оцінювання виконання соціально-педагогічної ситуації за 30 бальною шкалою

Кількість балів	Значення оцінки (характеристика відповіді)
30	Відмінний рівень виконання завдань/відповідь повна, вичерпна й достатньо обґрунтована з, можливими, незначними недоліками
24-29	Достатньо високий рівень виконання завдань/відповідь без суттєвих (грубих) помилок, але не містить повних обґрунтувань

21-23	В цілому добрий рівень виконання завдань/відповідь містить незначну кількість несуттєвих помилок
15-20	Посередній рівень виконання завдань/відповідь містить значну кількість недоліків та/або незначну кількість помилок
9-14	Мінімально допустимий рівень виконання завдань, містить недоліки та помилки/відповідь неповна, що характеризується недостатньою обґрунтованістю, фрагментарністю, наявністю недоліків та помилок
4-8	Незадовільний рівень виконання завдань/відповіді, що виявляється у формальному запам'яттанні деяких понять і фактів, без належного їх розуміння, нездатності застосувати такі знання при вирішенні завдань
0-3	Незадовільний рівень виконання завдань/відповіді, що виявляється у неспроможності відтворити означення базових понять, положень, невмінні їх застосувати або виконання завдання/відповідь розпочата чи взагалі відсутня.

Шкала відповідності оцінок.

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Критерії оцінювання знань та умінь студентів
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними помилками.
B	82 - 89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок.
C	75 - 81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок.
D	69 - 74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності.
E	60 – 68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь).
F	1 – 59 балів	Незадовільно – незадовільний (досить низький) рівень знань (умінь).

4. Програма комплексного кваліфікаційного іспиту

1. Предмет та об'єкт педагогіки та соціальної педагогіки.
2. Мета та завдання педагогіки та соціальної педагогіки.
3. Тезаурус соціальної педагогіки.
4. Зміст та структура соціально-педагогічної діяльності.
5. Кваліфікаційна характеристика соціального педагога.
6. Соціалізація як соціально-педагогічний феномен.
7. Методи соціально-педагогічної діяльності.
8. Соціальна адаптація, її види. Зміст та види соціальної профілактики.
9. Сутність соціальної реабілітації.
10. Соціальна допомога та соціальні послуги.
11. Ресурсне забезпечення соціально-педагогічної діяльності.
12. Соціально-психологічний портрет особистості з інвалідністю.
13. Завдання соціально-педагогічної роботи в ЗЗСО з інклюзивним навчанням.
14. Сім'я як мала група та соціальний інститут.
15. Соціалізуючі функції сім'ї.
16. Параметри та функції сім'ї як соціального інституту. Типологія сімей.
17. Поняття батьківства та батьківської позиції.
18. Соціальне сирітство, його причини та шляхи подолання.
19. Форми влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.
20. Соціальне інспектування сім'ї.
21. Характеристика соціального супроводу сім'ї.
22. Поняття девіантної поведінки.
23. Причини соціальних відхилень в поведінці неповнолітніх.
24. Делінквентна поведінка.
25. Особливості адиктивної поведінки неповнолітніх.
26. Характеристика суїцидальної поведінки.
27. Різновиди психопатологічної поведінки неповнолітніх.
28. Попередження насильства в сім'ї.
29. Основні характеристики територіальної громади.
30. Структура соціальних служб.
31. Типологія неурядових організацій соціально-педагогічного спрямування.
32. Види, напрями та стратегії соціально-педагогічної реабілітації.
33. Методи соціальної реабілітації дітей та молоді.
34. Типи реабілітаційних закладів для дітей та молоді. Реабілітаційний простір.
35. Реабілітаційний центр як заклад з упровадження технологій соціальної реабілітації, корекції та терапії.
36. Значення громадських організації в соціально-педагогічній реабілітації.
37. Соціально-педагогічна реабілітація дітей та осіб з інвалідністю.

38. Соціально-педагогічна реабілітація дітей і підлітків, що опинилися в складних життєвих обставинах.
39. Соціально-педагогічна реабілітація підлітків з девіантною поведінкою та осіб, які перебувають у конфлікті з законом.
40. Соціальна реабілітація осіб з залежностями.
41. Особливості соціально-педагогічної реабілітації осіб постраждалих від насильства і жорстокого поводження.
42. Соціально-педагогічна реабілітація внутрішньо переміщених осіб, учасників бойових дій та членів їх сімей.
43. Характеристика сучасних програм та проектів соціальної та соціально-педагогічної реабілітації.
44. Державні та індивідуальні програми реабілітації.
45. Поняття та значення соціального забезпечення в суспільстві.
46. Джерела і принципи соціального забезпечення.
47. Правові засади пенсійної системи в Україні.
48. Світові системи соціального забезпечення.
49. Право на соціальне забезпечення у міжнародно-правових актах.
50. Поняття і загальна характеристика організаційно-правових форм соціального забезпечення.
51. Державне та недержавне соціальне забезпечення.
52. Правовідносини у сфері соціального забезпечення.
53. Правове регулювання страхових пенсій в Україні.
54. Соціальний захист дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.
55. Правове регулювання соціальних допомог.
56. Правове регулювання соціального обслуговування.
57. Правове регулювання соціального забезпечення окремих категорій громадян.
58. Соціальна профілактика як напрям протидії насильству.
59. Фактори ризику виникнення насильства в сім'ї. Типологія сімейних конфліктів.
60. Міжнародні документи та законодавчі акти України стосовно насильства в сім'ї.
61. Роль закладів освіти у напрямку профілактики насильства в сім'ї.
62. Причини, прояви та наслідки жорстокого поводження з дітьми, насильства щодо дітей.
63. Особливості спілкування з дітьми, які постраждали від насильства.
64. Методи соціальної діагностики сім'ї. Напрями соціальної роботи з сім'єю.
65. Визначення особливостей поведінки батьків або осіб, що їх замінюють, схильних до жорстокості по відношенню до дитини.
66. Опитування осіб, що стали свідками та/або жертвами насильства, а також вчинили насильство.
67. Ідентифікація кривдників та напрями роботи з ними.
68. Взаємодія суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству.

69. Інформаційно-просвітницька, профілактична та методична робота щодо формування ненасильницьких моделей поведінки серед дітей та молоді.
70. Тренінг як одна з форм діяльності соціального педагога.
71. Психологічний зміст взаємодії у тренінговій групі.
72. Планування та структура проведення тренінгу.
73. Роль вербальних та невербальних засобів у спілкуванні.
74. Розвиток навичок налагодження взаєморозуміння.
75. Попередження конфліктів та основи безконфліктної взаємодії.
76. Комунікативна компетентність як основа ефективного професійного спілкування.
77. Основні компоненти тренінгу комунікативності та креативності.
78. Креативність: визначення, параметри та складові.
79. Можливості розвитку креативності особистості. Використання вправ на розвиток навичок креативності.
80. Форми та методи соціально-педагогічної роботи, їх класифікація.
81. Соціальні інновації та методи соціального прогнозування.
82. Нормативна документація соціального педагога.
83. Педагогічні методи в соціальній роботі.
84. Соціальна вулична робота та соціальна терапія.
85. Рекламно-інформаційні технології в діяльності соціального педагога.
86. Діагностичний інструментарій соціального педагога.
87. Профілактична робота в діяльності соціального педагога.
88. Корекційна робота в діяльності соціального педагога.
89. Технології роботи соціального педагога в контексті проблем насильства над дітьми.
90. Особливості соціально-педагогічного супроводу осіб з порушеннями розвитку.
91. Методика організації соціальної та соціально-педагогічної роботи з різними категоріями отримувачів соціально-педагогічних послуг.
92. Технології роботи соціального педагога з волонтерами.
93. Завдання соціального педагога в роботі з неповнолітніми, які повертаються з місць позбавлення волі.
94. Сфера дозвілля як соціально-культурне явище.
95. Становлення та розвиток сфери дозвілля в Україні та за кордоном.
96. Культурно - дозвіллева діяльність як складова соціокультурної діяльності.
97. Структура дозвіллевої діяльності. Суть і призначення відпочинку.
98. Педагогіка дозвілля. Організація дозвіллевої роботи в клубах за місцем проживання, дозвіллевих центрів, позашкільних закладах.
99. Організація дозвіллевої соціально-педагогічної роботи в умовах оздоровчого табору.
100. Дозвіллева робота в парках, туристичних комплексах і готелях.

101. Музей як центр дозвілля. Бібліотеки. Світова інфраструктура дозвілля.
102. Функції та завдання соціального педагога як організатора дозвілля.
103. Основи сценарної роботи.
104. Гра в культурно - дозвіллевій діяльності соціального педагога. Анімаційна робота.
105. Особливості організації дозвіллевої роботи соціального педагога з підлітками. Організація родинного (сімейного) дозвілля.
106. Організація соціально-дозвілевої роботи з дітьми ВПО та з дітьми з інвалідністю.
107. Організація дозвілля з особами похилого віку.
108. Теоретико-методологічні основи розвитку волонтерської діяльності.
109. Генеза волонтерського руху в Україні і за кордоном.
110. Забезпечення діяльності волонтерських груп.
111. Супровід діяльності волонтерів та її оцінка.
112. Мотивація до волонтерської діяльності.
113. Умови забезпечення діяльності волонтерських груп та створення волонтерської програми.
114. Особливості залучення потенційних волонтерів.
115. Особливості підготовки волонтерів та управління їхньою діяльністю.
116. Організація волонтерської роботи з окремими категоріями населення.
117. Волонтерство в соціальній роботі з людьми похилого віку.
118. Волонтерство в соціальній роботі з ВІЛ-інфікованими.
119. Волонтерство в соціальній роботі з військовослужбовцями та їх сім'ями.
120. Методи проектного управління у волонтерській роботі.
121. Моніторинг та оцінка діяльності волонтерів, визнання їх праці.
122. Інклюзивна освіта: сутність, завдання та принципи.
123. Інклюзія – стратегія міжнародного та українського законодавства.
124. Система управління інклюзивною освітою.
125. Характеристика мережі закладів освіти для дітей з особливими освітніми потребами.
126. Деонтологія інклюзивної освіти.
127. Роль батьків у впровадженні інклюзивної освіти.
128. Особливості розвитку та підтримки дітей з інтелектуальними порушеннями та із затримкою психічного розвитку.
129. Особливості розвитку та підтримки дітей з порушеннями зору, слуху та мовлення.
130. Особливості розвитку та підтримки дітей з дитячим церебральним паралічем, розладами спектру аутизму (РСА), із синдромом дефіциту уваги.
131. Особливості соціалізації, соціальної адаптації та інтеграції в соціум дітей з порушеннями психофізичного розвитку.
132. Труднощі процесу соціалізації дітей з особливими освітніми потребами.

133. Педагогічні умови оптимізації процесу соціалізації осіб з особливостями психофізичного розвитку та інтеграції їх у суспільство.
134. Універсальна доступність навчального закладу.
135. Правила спілкування і співпраці з особами з інвалідністю у навчальному закладі.
136. Дефектологія як наука та її взаємозв'язок з патопсихологією.
137. Загальна характеристика людей з аномальним розвитком.
138. Поняття «норма» і «відхилення» в психічному й особистісному розвитку дитини.
139. Причини виникнення і класифікація порушень психофізичного розвитку. Особливості порушень психічного розвитку дитини.
140. Розлади свідомості та самосвідомості особистості.
141. Загальна характеристика дітей з порушеннями поведінки та емоційно-вольової сфери.
142. Патопсихологічна семіотика при різного роду узалежненнях.
143. Порушення розвитку особистості у дитячому, підлітковому та юнацькому віці. Зміст організації патопсихологічних досліджень.
144. Моделі соціалізації особистості. Складові та механізми соціалізації.
145. Спілкування як фактор розвитку особистості.
146. Культура як система. Її вплив на становлення особистості.
147. Субкультура та її вплив на становлення особистості.
148. Особливості гендерної соціалізації.
149. Психолого-педагогічні принципи соціалізації людей з інвалідністю.
150. Історія та методи конфліктології та практичної медіації.
151. Сутність та види конфліктів. Причини виникнення та функції конфліктів.
152. Стратегії реагування у конфліктній ситуації та ефективна поведінка в конфліктних ситуаціях.
153. Участь третьої сторони у розв'язанні конфліктів. Роль посередництва та медіації у вирішенні конфліктів.
154. Діагностика та прогнозування конфліктів.
155. Особливості конфліктів в організації та шляхи їх вирішення.
156. Особистість з погляду соціальної психології.
157. Соціально-психологічні аспекти соціалізації особистості.
158. Спілкування як феномен соціальної психології.
159. Комунікативна та перцептивна сторона спілкування.
160. Проблема прийняття групового рішення. Психологія групової діяльності.

Білет №__
Тестові завдання

Завдання 1 – 15 мають по кілька варіантів відповіді, з яких лише ОДНА правильна. Виберіть правильну відповідь.

1. Оберіть найбільш точне визначення адиктивної поведінки:

- А) вживання алкоголю, тютюну, наркотичних засобів;
- Б) поведінка людини, для якої притаманне прагнення до відходу від реальності шляхом штучної зміни свого психічного стану завдяки прийому різноманітних хімічних речовин чи постійній фіксації уваги на певних видах діяльності з метою розвитку та підтримання інтенсивних емоцій;
- В) некримінальні правопорушення чи протиправна поведінка.

2. Соціально-педагогічна діяльність – це:

- А) допомога в позитивній соціалізації особистості;
- Б) різновид професійної діяльності, що спрямована на створення сприятливих умов соціалізації, всебічного розвитку особистості, задоволення її соціокультурних потреб чи відновлення соціально схвалених способів життєдіяльності людини;
- В) діяльність, спрямована на навчання дитини.

3. Навіювання у соціально-педагогічній роботі — це:

- А) логічність, ясність та правдивість у викладі матеріалу;
- Б) цілеспрямований вплив на підсвідому сферу психіки учня з метою формування в нього потреби активно вдосконалюватися;
- В) вища форма відображення об'єктивної дійсності, що властива тільки людині.

4. Оберіть найбільш точне визначення делінквентної поведінки:

- А) сукупність дій та вчинків, які характеризуються порушеннями правил поведінки, дисциплінарних вимог, соціальних норм та правопорушеннями некримінального характеру;
- Б) дії і вчинки людей, соціальних груп, що суперечать моральним та правовим нормам або визнаним у суспільстві стандартам поведінки;
- В) поведінка, що загрожує інтересам інших людей.

5. Яка максимальна кількість дітей може бути взята у прийомну сім'ю:

- А) 7;
- Б) 4;
- В) 3.

6. Соціальна адаптація – це:

- А) пристосування до умов середовища;
- Б) процес пристосування індивіда до умов соціального середовища, формування адекватної системи стосунків із соціальними об'єктами, інтеграція особистості в соціальні групи, діяльність щодо освоєння стабільних соціальних умов, прийняття норм і цінностей нового соціального середовища;
- В) рівень можливостей особистості ввійти в нові умови соціального середовища.

7. Соціальна реклама – це:

- А) інформація будь-якого виду, розповсюджена в будь-якій формі, яка спрямована на досягнення суспільно корисних цілей, популяризацію загальнолюдських цінностей і розповсюдження якої не має на меті отримання прибутку;
- Б) використання інформаційних технологій у вітчизняній соціальній та соціально-педагогічній роботі.

В) систематичне поширення інформації за допомогою технічних засобів.

8. Оберіть найбільш повне визначення поняття «соціалізація»:

А) процес засвоєння індивідом суспільного досвіду;

Б) процес входження людини в суспільство разом із його соціальними зв'язками та інтеграцією в різні типи соціальних спільнот, унаслідок чого відбувається становлення соціального індивіда;

В) процес засвоєння та активного відтворення людиною соціокультурного досвіду (знань, цінностей, норм, традицій, зразків поведінки, визнаних у суспільстві), внаслідок чого відбувається її становлення та розвиток як соціального індивіда.

9. Головною психологічною характеристикою групи є:

А) час існування групи;

Б) «ми-почуття»;

В) групові норми.

10. Відносно короткочасне, чисельне скупчення людей, які перебувають у стані підвищеного емоційного збудження і об'єднані просторовою близькістю та загальним об'єктом уваги – це:

А) публіка;

Б) аудиторія;

В) натовп;

11. Прагнення індивіда дотримуватися і відстоювати установки, думки, результати сприйняття, поведінку, які прямо суперечать тим, які панують у даному суспільстві або групі – це:

А) конформізм;

Б) нонконформізм;

В) комунікативний потенціал особистості.

12. Референтна група – це

А) реальна чи умовна соціальна спільність, з якою індивід співвідносить себе як з еталоном, орієнтуючись у своїх вчинках і самооцінці на її норми та цінності;

Б) група підтримки;

В) умовна група, яка існує в уявленні індивіда.

Питання 13 – 25 мають декілька варіантів правильних відповідей. Виберіть їх.

13. До матеріалів для службового використання соціальним педагогом, належать:

А) доповіді;

Б) журнал щоденного обліку роботи;

В) тематичні проспекти;

Г) журнал (протокол) індивідуальних (групових) консультацій.

14. До обліково-статистичних документів соціального педагога належать:

А) плани роботи на рік (місяць);

Б) матеріали психолого-педагогічних консиліумів;

В) тематичні проспекти;

Г) форми статистичної звітності встановленого зразка.

15. В соціально-педагогічній роботі навіювання здійснюється за допомогою:

А) посилення на авторитет;

Б) залякування;

- В) попередження;
- Г) ідентифікації;
- Д) занурення.

16. До методів арт-терапії відносять:

- А) маскотерапію;
- Б) опитування;
- В) колаж;
- Г) малювання;
- Д) ажурна пилка.

17. Виокремте соціалізуючі функції сім'ї:

- А) індивідуальний розвиток;
- Б) формування статевої ідентифікації дитини;
- В) формування ціннісних орієнтацій особистості;
- Г) розумове виховання;
- Д) виховання цілісної особистості.

18. Оберіть правильні види соціальної профілактики:

- А) індивідуальна;
- Б) первинна;
- В) галузева;
- Г) вторинна;
- Д) третинна.

19. Визначте функції, які виконує сім'я як соціальний інститут:

- А) репродуктивна;
- Б) побутова;
- В) виховна;
- Г) соціальна;
- Д) комунікативна.

20. Визначте характеристики батьківства:

- А) ціннісні орієнтації подружжя;
- Б) батьківські установки та сподівання;
- В) батьківські почуття та батьківська позиція;
- Г) стиль сімейного виховання.

21. Типи локусу контролю названі Дж.Ротером

- А) інтровертований;
- Б) інфернальний;
- В) екстернальний;
- Г) неефективний.

22. Вкажіть основні аспекти спілкування

- А) дружній аспект спілкування;
- Б) комунікативний аспект спілкування;
- В) опосередкований аспект спілкування;
- Г) інтерактивний аспект спілкування;
- Д) перцептивний аспект спілкування.

23. До методів соціально-педагогічної роботи належать:

- А) метод самовиховання;
- Б) психодрама;
- В) метод єдності якісного та кількісного аналізу;

- Г) метод вуличної соціальної роботи;
 Д) метод "рівний-рівному".

24. Оберіть основні ознаки форм соціально-педагогічної роботи:

- А) структурність;
 Б) диспут, трудовий десант;
 В) інтегративність;
 Г) консультація, тренінг;
 Д) функціональність.

25. Оберіть найбільш типові переваги групових форм соціально-педагогічної роботи:

- А) можливість отримати зворотній зв'язок і підтримку;
 Б) задіяні представники майже всіх груп населення;
 В) створюються умови "суспільства в мініатюрі";
 Г) приділяється більше уваги.

26. Встановіть відповідність між поняттями та їхнім змістом:

Поняття	Зміст
1. Формальна Організація	А) спонтанно організоване об'єднання людей, які вступають у регулярну взаємодію для досягнення певної мети
2. Колектив	Б) офіційно створена група для організації виробничого процесу, основною функцією якої є реалізація поставлених перед нею завдань
3. Неформальна організація	В) група людей, яка характеризується організованістю і психологічною згуртованістю при досягненні спільних цілей діяльності, зумовлених суспільно-корисними мотивами
	Г) об'єднання людей, яке має закріплену спільну територію, спільну мову, культурні цінності та соціальні норми, які характеризуються усвідомленням соціокультурної ідентичності

27. Заповніть таблицю «Феномен вуличних дітей»

Причини виходу дитини на вулицю	Характеристика причини

Доповніть твердження:

28. Метод соціальної психології, що використовується для діагностики взаємних симпатій та антипатій між членами групи та дозволяє виявляти соціально-психологічну структуру взаємин в малих групах, конкретні позиції її членів у структурі цих взаємин, формальних та неформальних лідерів, „відштовхнутих” членів групи, наявність мікрогруп та зв'язків між ними - це _____.

29. Процес пристосування індивіда до умов соціального середовища, формування адекватної системи стосунків із соціальними об'єктами називають _____.

30. Особа, яка здійснює соціально-педагогічну роботу на добровільних засадах _____.

Зразок екзаменаційного білета

**КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ «УНІВЕРСУМ»**

Галузь знань: 23 Соціальна робота

Спеціальність: 231 Соціальна робота

Освітньо-професійна програма: Соціальна педагогіка

Освітньо-професійний ступінь: фаховий молодший бакалавр

Комплексний кваліфікаційний іспит

Білет №__

1. Виконайте тестові завдання з соціальної педагогіки, методики соціальної роботи і соціальної психології. ВАРІАНТ __.

2. Дайте характеристику ролі соціального педагога в профілактиці булінгу в освітньому середовищі.

3. Використайте наведену ситуацію для з'ясування можливості визнання дитини жертвою жорстокого поводження та застосування до неї соціально-правового захисту: «14-річний Н. подав заяву на батьків, в якій зазначив, що вони жорстоко з ним поводяться. Під час перевірки з'ясувалося, що конфлікт між батьками та дитиною виник через небажання останнього відвідувати школу».

Зразок відповіді на завдання білета комплексного кваліфікаційного іспиту

2. Дайте характеристику ролі соціального педагога в профілактиці булінгу в освітньому середовищі.

Рекомендації до відповіді

Проблема булінгу для сучасного соціуму є достатньо поширеною та актуальною. Останнім часом булінг набуває особливого значення в освітній практиці, оскільки його розповсюдження пов'язане з нестабільністю ситуації в суспільстві, кризою сімейних стосунків, безробіттям, низьким соціальним статусом тощо.

Булінг – це повторювальні, свідомі, навмисні та обдумані дії з наміром нашкодити, викликати страх, шляхом погрози подальшої агресії. Булінг тісно пов'язаний з такими поняттями як насильство, агресія, цькування.

На сьогоднішній день МОН України запропоновано освітні програми, розроблені українськими вченими-практиками, які пропонуються соціальним педагогам для імплементації їх у освітній процес школи. Зокрема, це: Комплект освітніх програм «Вирішення конфліктів мирним шляхом. Базові навички медіації»; Служба порозуміння у закладах освіти; Освітня програма гуртка «Вирішення конфліктів мирним шляхом. Базові навички медіації»; Освітня програма факультативу «Вирішую конфлікти та будує мир навколо себе». Головна увага у цих програмах звертається на створення умов для формування громадянських та соціальних компетентностей здобувачів освіти, що передбачає розвиток у них конфліктологічної компетентності, вмінь і навичок ненасильницької поведінки та громадянської позиції. Наприклад, у Програмі «Вирішення конфліктів мирним шляхом. Базові навички медіації» зроблено акцент на формуванні таких життєвих навичок: ефективна комунікація, управління конфліктами, толерантність, недискримінація, управління емоціями, формування ненасильницької поведінки, формування цінностей тощо. Просвітницько-профілактична функція соціального педагога у шкільному середовищі полягає у виявленні фактів порушення прав дитини, вжитті заходів щодо подолання негативних чинників, які впливають на життєзабезпечення дитини, її моральний та соціальний розвиток, профілактиці та попередженні негативних впливів. Серед професійних задач діяльності соціального

педагога - формування правової культури у здобувачів освіти. З цією метою він має застосовувати цілий арсенал інноваційних методів з орієнтовною тематикою: тренінги, заняття з елементами тренінгу; форум-театри; мозковий штурм; робота в малих групах; аналіз правових ситуацій; дискусії; рольові ігри; відео лекторії; тематичні просвітницькі тижні, коворкінг, шкільні медіації тощо. Соціально-педагогічна діяльність, спрямована на профілактику шкільного булінгу, має ґрунтуватись на принципах системності, персональної відповідальності дорослого, чіткої позиції самих дорослих, послідовності і несуперечності. Одним із важливих заходів профілактики насильства в освітньому середовищі є формування у здобувачів освіти умінь і навичок розвитку і підтримки здорових міжособистісних стосунків. Для цього до освітнього плану закладу освіти пропонується включати програми, які навчають дітей навичкам керування своєю поведінкою та конструктивного вирішення конфліктів. Пропонується ширше залучати фахівців служби у справах дітей та правоохоронних органів, батьків дітей і, власне, самих педагогів. Отже, мультидисциплінарний підхід повинен все ширше упроваджуватися у сучасну практику роботи школи щодо протидії булінгу.

3. Використайте наведену ситуацію для з'ясування можливості визнання дитини жертвою жорстокого поводження та застосування до неї соціально-правового захисту: «14-річний Н. подав заяву на батьків, в якій зазначив, що вони жорстоко з ним поводяться. Під час перевірки з'ясувалося, що конфлікт між батьками та дитиною виник через небажання останнього відвідувати школу».

Рекомендації до відповіді

Згідно Закону України «Про освіту», повна загальна середня освіта в Україні є обов'язковою і здобувається в інституційних або індивідуальних формах, визначених законодавством, як правило, в закладах освіти. Згідно статті 53 Конституції України Кожен має право на освіту. Розвиток дитини забезпечується здійсненням її права на освіту. Держава і батьки дитини, згідно чинного законодавства України, повинні забезпечити це право. Освіта має бути спрямованою на розвиток; повагу до прав людини; повагу до батьків, культури та національних цінностей країни; мир, дружбу, порозуміння; повагу до навколишньої природи.

Оскільки 14-річний Н. не має бажання відвідувати школу, його батьки і педагогічний колектив школи мають пояснити учневі обов'язковість процесу навчання, акцентувати увагу не лише на правах, а й обов'язках дитини, визначити причини небажання відвідувати школу і, за потреби, змінити форму навчання на індивідуальну.

В даному випадку 14-річний Н. не визнається жертвою жорстокого поводження, адже його батьки повністю виконують свої обов'язки згідно статті 150 Сімейного кодексу України, щодо зобов'язання батьків забезпечити здобуття дитиною повної загальної середньої освіти, готувати її до самостійного життя.

5. Рекомендовані джерела

1. Активні методи просвітницької діяльності у профілактиці ВІЛ/СНІДу та ризикованої поведінки: посібник для спеціалістів приймальників-розподільників, притулків для неповнолітніх та виховних колоній / За заг. ред Вайноли Р.Х., Лях Т.Л. Київ : ДКБ „Ротекс”, 2017. – 190 с.
2. Безпалько О. В. Соціальна педагогіка: схеми, таблиці, коментарі: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / О. В. Безпалько Київ : Центр учбової літератури, 2020. – 208 с.
3. Вашкович В.В., Манзюк В.В., Рошканюк В.М. Волонтерська діяльність у змісті соціальної функції держави / В.В. Вашкович. Ужгород: Видавничий дім «Гельветика», 2019. – 200 с.
4. Економіка України в глобальному і внутрішньому вимірі: монографія / В. Г. Федоренко, І. М. Грищенко, Новікова О.Ф. та ін. – Київ: ТОВ «ДКС центр», 2017. – 344 с.
5. Закон «Про запобігання та протидію домашньому насильству» (від 7.12.2017 р.) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text>
6. Закон «Про фахову передвищу освіту» (від 6.06.2019) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19#Text>
7. Закон «Про освіту» (від 05.09.2017) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
8. Закон «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні» (від 13.02.2020). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/875-12>
9. Закон «Про соціальні послуги» (від 17.01.2019) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19>
10. Закон «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю» (редакція від 01.01.2020). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2558-14>
11. Капська А. Й. Соціальний супровід різних категорій сімей та дітей / А. Капська. – К. : ЦНЛ, 2017. – 232 с.
12. Манчуленко Л.В. Методика соціально-виховної роботи у сучасних умовах: навч. посіб. / Лілія Манчуленко. – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т., 2012. – 240 с.
13. Положення про психологічну службу у системі освіти України (від 22.05.2018) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0885-18#n19>
14. Постанова «Про затвердження Положення про інклюзивно-ресурсний центр» (від 12.07.2017) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/545-2017-п#Text>
15. Потоцька, Ю.В. Соціальний педагог у школі: рекомендації для початківця [Текст]: навчально-методичний посібник / Юлія Потоцька, Оксана Зайкіна. Київ : Вид. група «Шкільний світ», 2017. – 107 с. : іл.
16. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. – 275 с.

17. Сидорчук О.Г. Соціальна безпека: державне регулювання та організаційно-економічне забезпечення: монографія – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2018. – 492 с.

18. Собочан А., Бертотті Т., Стром-Готфрід К. Етичні міркування у дослідженнях із соціальної роботи / Пер. з англ. Т. Семигіної // Вісник Академії праці, соціальних відносин і туризму. 2019. № 1 – С. 86-101.

19. Сорочинська В.Є. Організація роботи соціального педагога: Навчальний посібник. Київ : Кондор, 2017. – 198 с.

6. Перелік наочного приладдя, матеріалів довідкового характеру, технічних і дидактичних засобів та обладнання, що дозволені для використання здобувачами у процесі підготовки та відповідей на запитання під час комплексного кваліфікаційного іспиту

Під час проведення комплексного кваліфікаційного іспиту здобувачам забороняється використовувати підручники, засоби технічної інформації, мобільні телефони, калькулятори, навчальні посібники та інші матеріали. В разі використанням вступником під час іспиту сторонніх джерел інформації (в тому числі підказок), він відсторонюється від участі у випробуваннях.